

Keizer Albrecht had zich veel vijanden gemaakt. Dat kon niet anders, heerszuchtig, vals en begerig als hij was.

Zo werd hij ook geweldig gehaat door zijn eigen neef, hertog Jan.

Deze was zeer jong als wees achtergebleven. Albrecht belastte zich met zijn opvoeding, maar genoot tevens de inkomsten van zijn uitgebreide goederen.

Jan groeide op en werd meerderjarig. Toen wilde hij zelf zijn goederen beheren en ook meester zijn van zijn geld.

De keizer kon hiervan niet scheiden en steeds zocht hij redenen, om zijn neef onder zijn voogdij te blijven houden.

Steeds klonk zijn antwoord :

— Waarom zo haastig ? Gij zijt nog zo jong...

Hertog Jan voelde zich daardoor vernederd. Hij zag bovendien, hoe de zonen van de keizer, ofschoon jonger dan hij, reeds gewesten bestuurden en gediend en vereerd werden als vorsten...

Hijzelf bleef onmondig. En menigmaal liet zijn oom hem dat gevoelen. Zo werd bij de jonge hertog de verbittering haat.

Hij verborg dat gevoel nog... Zijn oom kon hem immers benadelen, hem zelfs opsluiten in een burcht.

Vrienden hitsten Jan op... Ze vergeleken zijn toestand met die van de zonen van de keizer. Ze noemden hem een zwakkeling...

Op zekere dag reden de keizer en de hertog door een bos.

Weer begon Jan over zijn goederen.

— Gij zijt nog zo jong, antwoordde de vorst.

— En uw zonen dan ? Die zijn jonger dan ik en toch hebt gij hun een koninkrijk en een kroon geschonken !

— O ! het is een kroon, die ge wenst ? hernam Albrecht.

Hij verhief zich in zijn stijgbeugels en rukte een takje van een boom.

Hij boog dit in de vorm van een kroon en stak het lachend zijn neef toe.

— Hier is een kroon, zei hij vrolijk. Die is goed genoeg voor u. Wel, morgen is het Mei... Ge zult Meikoning zijn !

Jan greep het takje en wierp het woedend op de grond.

— Zo boos ! vroeg de keizer.

— Gij bespot me... en ge veracht me... ik weet het wel ! kreet de hertog. Maar gij zult het niet lang meer doen ! Gij weigert mij mijn goederen te schenken... welnu ik zal ze zelf nemen.

Hij gaf zijn paard de sporen en rende opgewonden heen.

— Arme dwaas, mompelde de keizer. Mij bedreigen... hij, het kind. Wat vermag hij tegen mij ?

De hertog zocht zijn vrienden op en vertelde het gebeurde.

— Het gevolg van uw eigen zwakheid, zeiden ze. De keizer zal u nog dieper vernederen.

— Neen ! De keizer zal sterven. Die hoon vergeef ik hem niet, verklaarde de hertog, en zijn gelaat had nu een uitdrukking, zoals zijn gezellen er nooit een op hadden gezien.

De volgende dag werd het Meifeest gevierd. Overal in Oostenrijk heerste vreugde. De jonge lieden kozen een Meikoning of een Meikonin-gin. De keizer reed uit om overal de vrolijke groepen te bezoeken. Hij deed het, omdat hij zulks niet laten kon. In den vreemde werd hij zo ge-haat, dat hij waarlijk binnen zijn eigen land wel zorgen moest om de vriendschap van zijn onderdanen te behouden.

Hij was vergezeld van enige ambtenaren en soldaten. De vorst dacht niet aan feestviering, maar aan zijn lage plannen jegens Zwitserland.

De keizer en zijn gevolg moesten over een riviertje. Uit een zijlaan, bij de brug, verscheen eensklaps hertog Jan, die aan 't hoofd van zijn vrienden reed.

De neef van Albrecht hield een zwaard in de hand. Zijn gelaat was verwrongen van haat. In zijn blik lagen wraak en moordzucht.

Jan stormde op de keizer toe en riep :

— Nu is het ogenblik van verantwoording geslagen ! Ge hebt mij lang genoeg bedrogen !

En hij bracht de vorst een geweldige slag toe in de borst. Albrecht

wankelde. Nog trachtte hij zich in het zadel te houden.

Maar twee vrienden van Jan hielpen de hertog ; een sloeg de keizer op het hoofd, en de ander stak hem zijn degen door het lijf.

Albrecht stortte ten gronde. Zijn gevolg en zijn soldaten sloegen op de vlucht. Hertog Jan en zijn vrienden deden 't zelfde. Zij verdwenen in een bos.

De keizer lag daar alleen en verlaten te sterven. Een bedelares, die over de brug kwam, vond hem. Albrecht reutelde nog. De vrouw knielde bij hem neer. Ze hief zijn hoofd op... maar op dat ogenblik gaf de machtige gebieder de geest.

Het nieuws van de moord stoorde overall het Meifeest en wekte hevige verontwaardiging en afkeer. Men beschouwde de persoon van de keizer als heilig. De vreugde was in rouw verkeerd.

Men zocht de moordenaars op.

Hertog Jan was haastig naar Zwitserland gevlucht. Hij meende daar steun te zullen vinden. De keizer was immers de vijand van de Zwitsers geweest.

Maar hertog Jan kende de Zwitsers niet.

Deze hadden een eerlijke strijd voor hun vrijheid en rechten gevoerd. Met een moordenaar wilden zij niets gemeens hebben.

Alle steden sloten hun poorten. Die van Zürich waren in geen dertig jaren dichtgeweest. De scharnieren waren verroest. De burgers kwamen in grote massa tegen de poorten duwen en kregen ze zo dicht.

Dit was niet alleen een voorzorg, maar ook een teken, dat zij hun eerlijke zaak niet wilden bevleken door een verbond met een moordenaar, die alleen uit wraakzucht had gehandeld.

Toch was de dood van de keizer voor de Zwitsers van 't grootste belang. Met Albrecht vielen ook zijn verraderlijke plannen tegen het kleine volk.

De weduwe van de keizer, Agnes, had besloten een vreselijke wraak te nemen. Zij zou niet alleen hertog Jan vervolgen, maar ook al zijn verwanten tot in de verste graad. Zulks was even afschuwelijk als de moord zelf. Waarom moesten onschuldigen boeten voor de misdaad van een ander ?

Agnes had vernomen, hoe de Zwitsers de hertog geen toevlucht wilden verlenen.

Zij zond een rijksbode tot hen. Deze bracht een brief van de keizerin. Walter Fürst, Willem Tell, Stauffacher, Arnold Melchthal, Ulrich von Rudenz en andere leiders ontvingen de afgezant.

Walter Fürst verbrak het zegel en las de brief.

«Aan alle goede lieden van Uri, Schwytz en Unterwalden, biedt de keizerin genade en heil», zo las hij.

— De keizerin ! klonk het. Wat wil zij ? Haar rijk is uit...

En, inderdaad, na de dood van haar man was zij feitelijk geen keizerin meer. Een keizerschap ging niet over van vader tot zoon. De verschillende vorsten moesten een nieuwe keizer kiezen. En men wist reeds, dat de graaf van Luxemburg, dus geen Oostenrijker, de meeste kans had om de troon te bestijgen.

Walter Fürst las echter voort :

«In haar grote smart en diepe rouw over de dood van haar gemaal denkt de keizerin aan de oude trouw en liefde der Zwitsers».

— Toen haar man leefde heeft zij dat nooit gedaan, onderbrak Melchthal. In de dagen van Gessler en Landenberg hebben wij niets van haar goede gevoelens ondervonden.

Fürst ging voort :

«Daarom verwacht de keizerin, dat de Zwitsers de moordenaar zullen uitleveren, opdat deze zijn gerechte straf ontvangt, en, aldus handelend, zullen de Zwitsers dankbaarheid tonen voor al de gunsten en goedheid vanwege ons huis ondervonden».

— Gunsten en goedheid, herhaalden veel spottende stemmen.

— Dat is onbeschaamde taal ! riep Stauffacher. Heeft de keizer ooit onze vrijheden willen erkennen ? Nooit hebben wij gunsten gevraagd, doch slechts bevestiging van hetgeen ons volk reeds lang bezat. Hoe heeft hij de boden behandeld, die wij tot hem zonden ? Hoe is zijn antwoord geweest ? Landenberg en Gessler kwamen... Hij had voor ons een vader kunnen zijn, maar neen, hij werd een tiran, een verdrukker en een beul !

— Wij maken geen gemene zaak met de moordenaar, sprak nu Walter Fürst. Maar evenmin zullen wij de keizerin helpen in haar wraak. De keizer is dood en met de keizerin hebben wij geen banden meer. Wij zijn niet geroepen om die zaak te berechten. Zij is buiten onze landen geschied. Als de weduwe van recht spreekt, laat zij dan eerst onderzoeken, wat door Oostenrijk hier gedaan is.

— Wie medegevoel wil oogsten, moet liefde zaaien ! hernam Melchthal. En ik kan geen tranen vergieten om de dood van hem, die mijn vader het licht van zijn ogen ontnam. Ik verheug mij niet in zijn dood. Maar laat men ons geen veinzerij vragen ! De weduwe weent in haar kamer. Ik eerbiedig haar smart... Zo deze echt is, zal zij ook de tranen gedenken, op onze bergen en in onze dalen gestort.

— Ik wil hier niet harde woorden spreken, zei nu Tell. Gisteren is hertog Jan bij mij aan huis geweest...

Ieder keek de meester-schutter verwonderd aan.

— Hij was vermomd als monnik, hernam Tell. Hij maakte zich bekend. Hij had honger en dorst. Hij vertelde mij, wat er tussen hem en de keizer was voorgevallen. Ik kan niet zo streng over hertog Jan oordelen. Ik gaf hem spijs en drank. En dan zei ik hem, dat hij niet met ons moest onderhandelen, dat onze zaak en de zijne niet verenigd konden worden. Hij is heengegaan... Maar hem overleveren, nooit !... Heeft de keizerin ooit naar onze klachten geluisterd ? Gessler en Landenberg zijn namen, die wij niet vergeten kunnen... Ik toch niet... Gedenkt mijn kind onder de boom, met de appel op zijn hoofd... De keizer zond die mannen... Wie zulke daden doet, mag een geweldige dood verwachten. Wij zijn niet geroepen om als wrekers op te treden. Ons antwoord aan de rijksbode moet zijn, dat wij geen banden hebben met Oostenrijk... Wij staan gereed, om de nieuwe keizer trouw te zweren... De dood van Albrecht zal te onzent veel levens sparen.

— Zo is het ! klonk het...

En met dat antwoord ging de bode heen.

Hendrik van Luxemburg werd tot keizer gekozen. Hij vestigde de rechten van de Zwitsers. Deze zwoeren hem trouw.

Hertog Jan vertrok naar Italië. Men zegt, dat hij er in ellende gestorven is.

A. HANS.

WILLEM TELL

L. OPDEBEEK ~ UITGEVER ~ ANTWERPEN

A. HANS

WILLEM TELL

De Zwitsersche Volksheld

Pentteekeningen van EDMOND VAN OFFEL

TWEEDE UITGAVE.

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1933